

اصول و مبانی ماسک و گریم

رشته نمایش

گروه تحصیلی هنر

زمینه خدمات

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۳۸۵۵

۷۹۲	میهن، میهن
الف ۵۷۸/م	اصول و مبانی ماسک و گریم/ مؤلفان: میهن میهن... [و دیگران]. - تهران: شرکت چاپ و نشر
۱۳۹۵	کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۵.
۸۷ ص.	مصور (رنگی). - (آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۳۸۵۵)
	متون درسی رشته نمایش گروه تحصیلی هنر، زمینه خدمات.
	برنامه‌ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی رشته
	نمایش دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش وزارت آموزش و پرورش.
	۱. گریم. ۲. گریم سه‌بعدی. ۳. ماسک‌ها. الف. میهن، میهن. ب. ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر
	تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش. ج. عنوان. د. فروست.

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب‌های درسی
فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

پیام‌نگار (ایمیل) tvoccd@.roshd.ir

وب‌گاه (وب‌سایت) www.tvoccd.medu.ir

محتوای این کتاب در کمیسیون تخصصی رشته نمایش دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای
و کاردانش تأیید شده است.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

نام کتاب : اصول و مبانی ماسک و گریم - ۴۸۵/۳

مجری : دفتر آموزش و توسعه فعالیت‌های هنری معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

اعضای شورای دفتر آموزش و توسعه فعالیت‌های هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی : عیسی کشاورز، میترا استادقاسم و محسن سراجی

مؤلفان : مهین میهن، فریبا نورشعاع حسینی و کامبیز مؤمن‌خانی

اعضای کمیسیون تخصصی : قطب‌الدین صادقی، داریوش مؤدبیان، مهدی جویبینه، احمد نوری، ایرج حسینی‌راد و شادی جلیلیان

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب‌سایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : لیدا نیک‌روش

طراح گرافیک، صفحه‌آرا : محمد عباسی

طراح جلد : محمدحسن معماری

حروفچین : فاطمه باقری مهر

مصحح : مریم جعفرعلیزاده، رضا جعفری

امور آماده‌سازی خیر : سپیده ملک‌ایزدی

امور فنی رایانه‌ای : حمید ثابت کلاجاهی، فاطمه رئیس‌سیان فیروزآباد

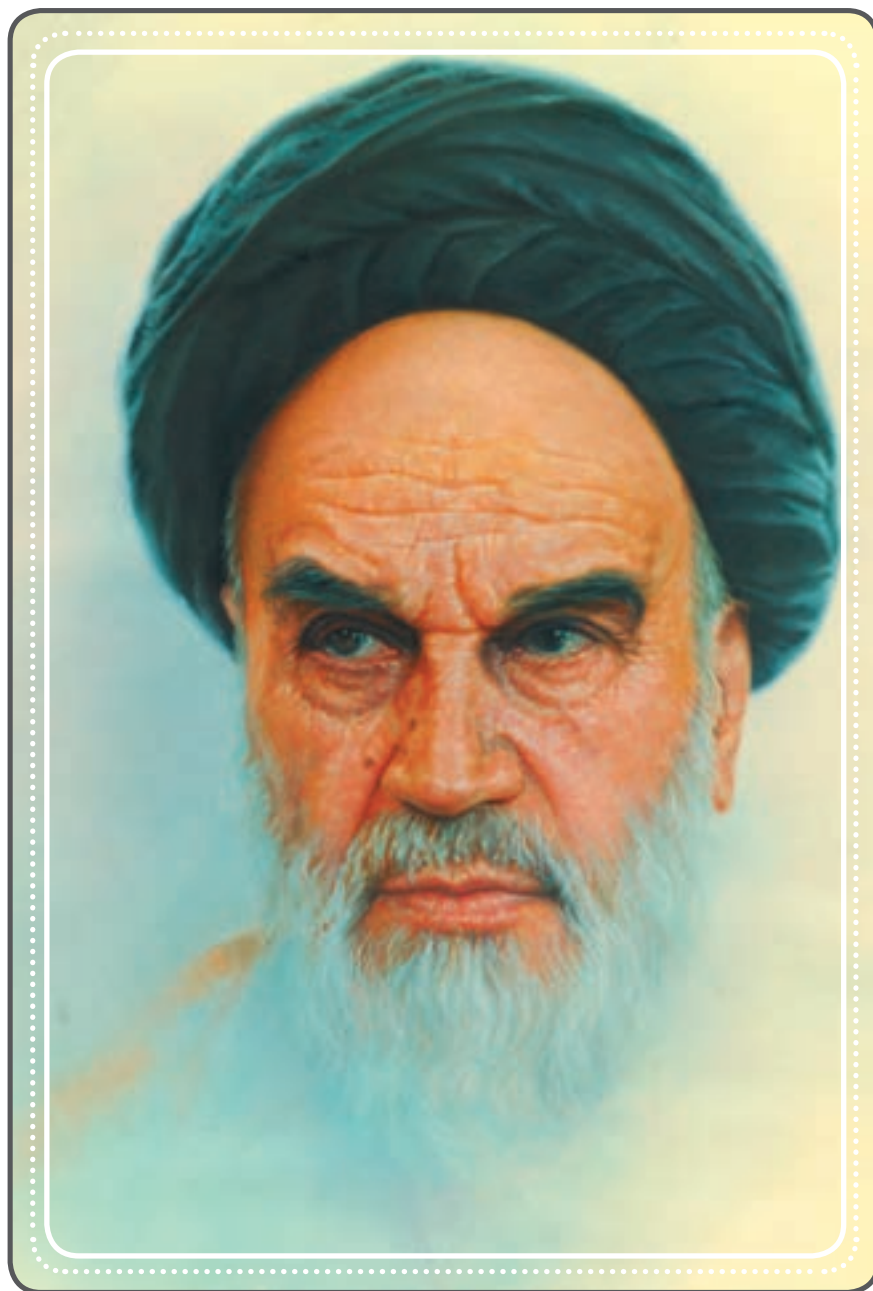
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ چهارم ۱۳۹۵

حق چاپ محفوظ است.

اول باید اخلاصتان را قوی بکنید، ایمانتان را قوی بکنید... و این اخلاص و ایمان، شما را تقویت می‌کند و روحیه شما را بالا می‌برد و نیروی شما جوری می‌شود که هیچ قدرتی نمی‌تواند (با شما) مقابله کند.

امام خمینی

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول: مبانی چهره‌پردازی

- ۱-۱- تعاریف و کاربردها
  - ۱-۱-۱- چهره‌پردازی و صورتک به عنوان رشته هنری
  - ۱-۱-۲- چهره‌پردازی و صورتک به عنوان عامل فنی
  - ۱-۱-۳- مختصری از تاریخ صورتک و چهره‌پردازی در نمایش
  - ۱-۱-۴- انواع چهره‌پردازی
  - ۱-۲- وظایف طراح صورتک و سازنده آن
  - ۱-۲-۱- مجری سازنده صورتک
  - ۱-۳- وظایف طراح چهره‌پردازی و مجری آن
  - ۱-۴- مواد و ابزار چهره‌پردازی
  - ۱-۴-۱- مواد چهره‌پردازی
  - ۱-۴-۲- ابزار چهره‌پردازی
- آزمون‌های فصل اول

۱۱

فصل دوم: صورتک در نمایش

- ۲-۱- تاریخچه صورتک در نمایش
  - ۲-۱-۱- کشورهای اروپایی
  - ۲-۱-۲- ژاپن نمایش «نو»
  - ۲-۱-۳- ایران
  - ۲-۲- صورتک در نمایش‌های امروز جهان
  - ۲-۳- صورتک در سینما و تلویزیون
- آزمون‌های فصل دوم

۲۱

فصل سوم: طراحی و قالب‌گیری

- ۳-۱- تعریف صورتک، انواع و کاربرد آن در نمایش
  - ۳-۲- قالب‌گیری از صورت بازیگر
  - ۳-۲-۱- قالب منفی
  - ۳-۲-۲- قالب مثبت
- آزمون‌های فصل سوم

فصل چهارم : ساخت صورتک

۲۷

۲۸

۲۸

۲۸

۲۸

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۱

۳۱

۳۲

۳۲

۳۳

۳۴

۳۴

۳۴

۳۵

۳۵

۳۵

۳۵

۳۶

۳۷

۳۸

۳۹

۴۰

۴۰

۴۰

۴۲

۴۲

۴۲

۴۳

۴۳

۴۳

۴۳

۴۶

۴-۱- ساختن صورتک

۴-۱-۱- ساختن صورتک از مقوا

۴-۱-۲- ساختن صورتک پارچه‌ای از تنظیف

۴-۱-۳- ساختن صورتک از تکه‌های کاغذ

۴-۱-۴- ساختن صورتک با خمیر مقوا

۴-۱-۵- صورتک پارچه‌ای با نوار زخم‌بندی

۴-۱-۶- ساختن صورتک با نوار گچ شکسته‌بندی

۴-۱-۷- روش ساخت صورتک از جنس چرم

۴-۱-۸- ساختن حجم بر روی صورتک

۴-۱-۹- نکات مهم در ساختن صورتک‌ها

۴-۱-۱۰- گذاشتن صورتک بر چهره

۴-۲- رنگ‌آمیزی صورتک

۴-۲-۱- روان‌شناسی رنگ‌ها

۴-۳- چهره‌پردازی اکسپرسیو

۴-۳-۱- نمایش کودکان

۴-۳-۲- دلفک‌ها

۴-۳-۳- میم - پانتومیم

۴-۳-۴- نمادهای عینی و ذهنی

۴-۳-۵- آشنایی با تاریخچه و انواع سبک‌های نمایش و چهره‌پردازی تلفیقی در شرق

۴-۳-۵-۱- نمایش هند

۴-۳-۵-۲- نمایش چین

۴-۳-۵-۳- نمایش ژاپن

آزمون‌های فصل چهارم

فصل پنجم : آناتومی صورت و شناخت چهره

۵-۱- آناتومی صورت

۵-۱-۱- استخوان‌بندی سر

۵-۱-۲- عضله‌های سر و صورت

۵-۱-۳- غضروف‌ها

۵-۱-۴- پوست

۵-۲- شناخت شکل چهره، خطوط و حجم‌های صورت

۵-۲-۱- سایه و روشن‌زدن و ساختن حجم بر چهره

۵-۲-۲- فن چهره‌پردازی

۵-۲-۳- طریقه فن‌زدن به چهره‌بازیگر

۵-۳- قیافه‌شناسی

آزمون‌های فصل پنجم

فصل ششم: چهره‌پردازی

۶-۱- تاریخچه چهره‌پردازی در نمایش

۶-۲- چهره‌پردازی و شخصیت‌پردازی در نمایش

۶-۲-۱- شخصیت‌نمایشی

۶-۲-۱-۱- لاغر کردن

۶-۲-۱-۲- چاق

۶-۲-۱-۳- منفی

۶-۲-۱-۴- مثبت

۶-۲-۱-۵- معتاد

۶-۲-۱-۶- بیمار

۶-۲-۱-۷- روش پیر کردن تا ۵۰ سالگی

۶-۲-۲- نژادهای مختلف

۶-۲-۲-۱- سفیدپوست (اروپایی)

۶-۲-۲-۲- سیاه‌پوست

۶-۲-۲-۳- زردپوست

۶-۲-۲-۴- سرخ‌پوست

۶-۲-۳- نمایش کلاسیک

۶-۲-۴- نمایش رومانتیک

۶-۲-۵- نمایش واقعیت‌گرا یا رئالیسم

۶-۲-۶- نمایش طبیعت‌گرا یا ناتورالیسم

۶-۲-۷- نمایش نمادگرا یا سمبولیسم

۶-۲-۸- نمایش بیان‌گرا یا اکسپرسیونیسم

۶-۲-۹- نمایش فراواقعیت‌گرا یا سورئالیسم

۶-۲-۱۰- نمایش گروتسک

۶-۲-۱۱- نمایش پوچی

۶-۳- چهره‌پردازی در سینما و تلویزیون

۶-۳-۱- مختصری از چهره‌پردازی برای سینما

۶-۳-۲- چهره‌پردازی برای تلویزیون

۶-۳-۳- شبیه‌سازی

آزمون‌های فصل ششم

فصل هفتم: طراحی، متعادل و نامتعادل‌سازی

۷-۱- طراحی چهره‌پردازی روی کاغذ

۷-۲- آماده‌سازی چهره‌بازیگر

۷-۳- متعادل‌سازی و نامتعادل‌سازی چهره‌بازیگر

۷-۴- متعادل و نامتعادل‌سازی بر کل بدن

آزمون‌های فصل هفتم

فصل هشتم : چهره‌پردازی با پودرهای رنگی، رنگ‌های روغنی و شناخت لاک‌ها

۶۱
۶۲
۶۳
۶۳
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶

- ۸-۱- شناخت شخصیت نمایش
  - ۸-۲- چهره‌پردازی با پودرهای رنگی
    - ۸-۲-۱- لوازم مورد نیاز
    - ۸-۲-۲- روش انجام کار
  - ۸-۳- چهره‌پردازی با رنگ روغن و شناخت لاک‌ها
  - ۸-۴- تمیز کردن چهره‌بازیگر
- آزمون‌های فصل هشتم

فصل نهم : آرایش موی سر، ریش و سبیل

۶۷
۶۸
۷۶
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۷۹
۸۰
۸۰

- ۹-۱- تاریخچه آرایش مو، ریش و سبیل
  - ۹-۲- مواد و ابزار بافت کلاه‌گیس، ریش و سبیل
  - ۹-۳- بافت کلاه‌گیس، ریش و سبیل
    - ۹-۳-۱- بافتن مو به روی تور
    - ۹-۳-۲- بافت کلاه‌گیس
  - ۹-۴- چسباندن ریش و سبیل و نگهداری از آن
    - ۹-۴-۱- ریش و سبیل و کِرِپه
    - ۹-۵- تمیز کردن کلاه‌گیس
- آزمون‌های فصل نهم

فصل دهم : تمهیدهای ویژه چهره‌پردازی

۸۱
۸۲
۸۲
۸۲
۸۲
۸۲
۸۳
۸۳
۸۳
۸۴
۸۶

- ۱۰-۱- مواد و ابزار ایجاد ورم‌ها، بریدگی‌ها و زخم‌ها
  - ۱۰-۲- انواع زخم و بریدگی
    - ۱۰-۲-۱- روش کار با مایع لاتیکس
    - ۱۰-۲-۲- تیوپلاست
    - ۱۰-۲-۳- او.اس.بی
    - ۱۰-۲-۴- پودر ژلاتین و پنبه
    - ۱۰-۲-۵- خمیر پلاستو
    - ۱۰-۲-۶- لاتکس و پنبه
    - ۱۰-۲-۷- جای انگشت بریده
    - ۱۰-۲-۸- کبودی (چشم‌مشت خورده)
  - ۱۰-۳- بیماری‌های پوستی و تاول‌ها
- آزمون‌های فصل دهم

منابع

۸۷

مقدمه

کتابی که در دست دارید، شامل ده فصل است که در جهت آموزش اصول و مبانی ماسک و گریم در نظر گرفته شده است. در هر فصل، مطالب در نهایت سادگی برای هنرجوی نوجوان شرح داده شده و سعی بر این بوده است که برای این گروه سنی، قابل فهم، و تمرین‌ها قابل اجرا باشد. چهره‌پردازی‌ها، در تصاویر، بر روی دو چهره دختر و پسر اجرا شده است.

امید است هنرجویان علاقه‌مند، با مطالعه این کتاب و گذراندن بخش‌های نظری و عملی، با مبانی اولیه این رشته هنری – فنی آشنا شوند.